

MANIFEST

LJUBOMIR MICIĆ

IVAN GOLL

BOŠKO TOKIN

зенит

издаваје зенит

BIBLIOTEKA

ZENIT

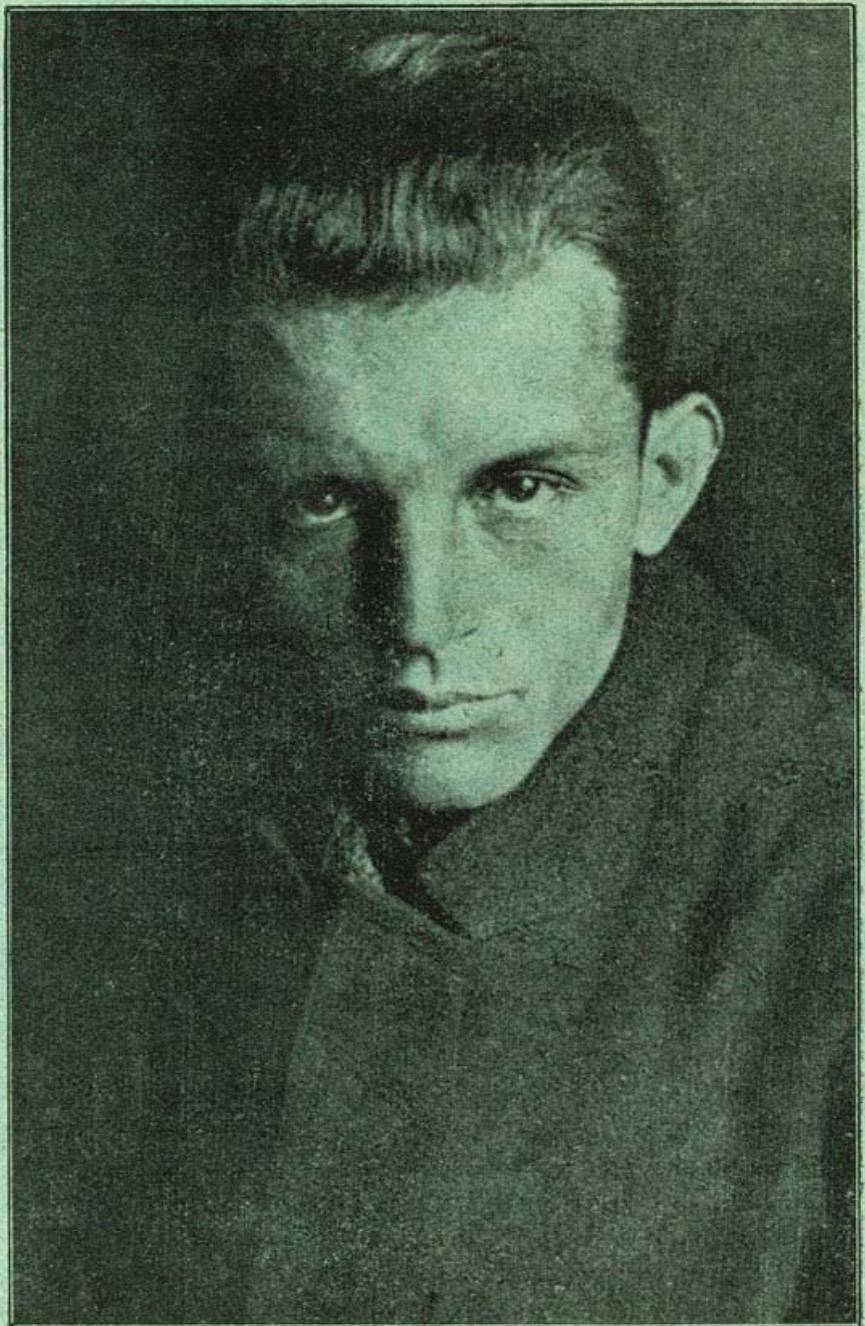

1

Администрација ЗЕНИТА

ZENITIZMA

ZAGREB 1921

LJUBOMIR MICIĆ

Ljubomir Micić

Zenitizam ne možete »razumeti«
ako ga ne osetite.
Elektricitet koga ne »razumemo«
nego osećamo, možda je najviša
manifestacija duha —

Zenitizam?

Mi smo goli i čisti.

Zaboravite mržnju — utonite u gole dubine Sebe!

Zaronite i uzvisite se do svojih visina!

ZENIT

Uzletite nad ovo zločinačko, bratoubilačko Danas!
Iznesite astralno biće pred vizijske oči Nadživota!
Slušajte magiju naših reči: Slušajte Sebe!
Na Šar planini — na Uralu — stoji

GOLI ČOVEK BARBARO-GENIJ

Uzvisite se još i iznad Šar Planine, iznad Urala — Himalaje —
Mont-Blanca — Popokatepetla — iznad Kilimandžara!
Mi lebdimo već visoko iznad telesnih sfera Globusa.

Pucajte opasani lanci! Rušite se predgrađa velikih i kužnih
zapadno-evropskih gradova! Prskajte stakla pozlaćenih dvorova
— visokih tornjeva — Narodnih Burza i Banaka!

Uvucite se debeli ratni lihvari u masne trbuhe!

Sakrite vaše kupljene metrese u duboke prljave džepove!

Zar nemate stida!?

I vi slepe matere i glupi očevi, što skupo prodajete svoje nevine
kćeri!

I vi i vi podzemni crni pauci, što pletete mreže oko čistih duša
— Slobodni Zidari!

Zar nemate stida pijane lože!?

Vi najviše lažete — lihvari duša — umetnosti i kulture!

Protiv vas — za Čoveka!

Zatvori vrata Zapadna — Severna — Centralna Evropo —
Dolaze Barbari!

Zatvori zatvorí ali

mi ćemo ipak ući.

Mi smo deca požara i vatre — mi nosimo dušu Čoveka.

A naša duša je izgaranje.

Izgaranje duše u stvaranju uzvišenja

ZENITIZAM

Mi smo deca Sunca i Planina — mi nosimo duh Čoveka.

A duh naš je život kozmičkog jedinstva koje spaja Ljubav.

Mi smo deca barbaro-genija Jugoistoka.

Dolaze... Dolaze...

* * *

KOLA ZA SPASAVANJE

*Klopoću kopita krvopunih konja
u brzom skoku i divljačkom ritmu.*

*Tutnje podzemni kanali
Stenju prepune bolnice.
Gradske crkve — ulice i katedrale
slave Vaskresenje
1921.*

*Moskva toči krv.
Grme daleka voznesenska zvona.*

*Jure žuta zatvorena kola
režu prostor grešnih i šarenih ulica
kud su prošli ratni bataljuni bratoubica.*

— — — — —
*O mrtvačka muziko sivih bataljuna!
O krvavi pogrebi jurišnih trompeta!
O mukli bubnjevi čovečjih opela
znajte:*

*! Čovek je brat!
! Čovek je brat!*

*Pršti sunce.
Plešu astralna svemirska telesa.
Putuju negde u beskrajnim kružnim sferama
nove planete*

* * * Alfa i Pons *

*A crvenobojeni krstovi
na mlečnim staklima žutih kolesa
visoko viju vizionarnu zastavu Otkupljenja
i pevaju istočnoslavensku pesmu Vaskrsenja.*

*Drhte bezbrojni krstovi iznad naše pregažene zemlje.
Ruše se drvena vešala povrh naših lubanja.
Zmijore krvavi konopi iznad bratoubilačkog Crnog Vrha.
A velikim gradovima jure kola s crvenim krstovima*

ISTOK

JUG

ZAPAD

*Jure žuta Kola za Spasavanje
i nose skrivenog mrtvaca — Čoveka.*

Svuda umire Čovek.

*U dušu moju zapalo je Sunce
srušilo se u bezmerne prostore Svetljubavi.*

*Prsnuli su stakleni crveni krstovi —
u žutim kolima umro je Čovek.*

Plešu nad krstovima razbacana slova

K L Z S A A A J
O A A P S V N E

*U dušama našim braćo vijore zastave crne
jer
svuda umire Čovek...*

* * * * *
Magična je reč: *Zenit!*

U prašumi negde rođen je Čovek — brat i otac bogova.
Čovek je stvorio Boga, jer je video orkanske oluje i strele,
čuo gromove i čeznuo Sunce.

Jedne magične i duboke noći otkrio je sam Sebe — Čoveka.
Prva Čovekova slabost stvorila je Boga — *Prvo Carstvo*.
Prva egipatska i grčka kultura (Grčka i Makedonija
zajedno su na Balkanu!) — *Drugo Carstvo*.

ZENITIZAM-TREĆA VASELJENA

Grafička slika zenitizma — inkarnacija dvopolarnika me-
takozmosa:

Z E N I T

Z
E
N
I
T
E
T
R
N
E
T
R

A S T R A L   I   A S T R A L

A S T R A L N O   T E L O   A   A S T R A L N O   T E L O

M
Č O V E K

Z E M L J A   ( )   Z E M L J A

F Čovek je centar makrokozmosa — severni pol zemlje.
Zenit je centar metakozmosa — severni pol svemira.
Zenitizam je magični i električni interval makrokozmosa
i metakozmosa — Čoveka i Zenita.

Čovek je munja bačena u prostor — na zemlju.

Mi počinjemo od Čoveka.

Čovek je žrtva. A žrtva je uvek centralna.

Čovek je tragika. A tragika je uvek uzvišena.

Čovek — Duh — Metakozmos — Sunce — Fenomen — Zenit

ZENITIZAM=ORIENT AEROPLAN DUHOVA

Zenitizam je ideja umetnosti.

Zenitistička umetnost mora biti idejna - afinitivna.

Zenitista mora stvarati.

Zenitista mora stvarati novo.

Zenitizam je umetnička afirmacija Sveduha.

ZENITIZAM = ∞ = TOTALNOST

Zenitizam je apsolutna nadprirodna *individuacija*, koja je jedina stvaralačka:

mora u sebi nositi umetnika + čoveka.

Nadčovek

mora inkarnirati dvoopolarni metakozmos

Fenomen

Zenitizam nije samo duh — četvrta dimenzija.

Zenitizam je vandimenzija = ∞ ili deseta dimenzija =

Večnost.

Zenitistička magična reč = radio stanica A

Čovekov fluidni osećaj i trzaj = radio stanica B

Manifestacija = Radiogram.

Zenitistička reč mora biti elektrizovanje

Zenitističko delo mora biti radiogram.

Ovo nije Jevangelje. Ovo je Manifest.

Jevangelje će pisati oni budući, koji će doći posle nas. A oni će doći ... oni će doći ...

Budući Čovek!

Biće sin Sunca i Zenita.

Govoriće jezikom zenitističkim.

Razumeće svi ... svi ...

Ovo nije filozofija.

Filozofija zenitizma je u stvaranju.

Ona nastaje ... biva ...

Zenitizam je mistika a filozofija mistike ne postoji. Postoji samo mistika filozofije — mistika *Nove Umetnosti*.

Zenitizam je otkrivenje u 120. stoljeću !!!

Ekspresionizam, kubizam, futurizam — mrtvi su.
Mi smo produženje linije — na više.
Mi smo njihova sinteza ali kao smernica u visinu i reinkarnacija
— njihova *idejna filozofska plusekzistencija* :

Duša dušā onih mrtvih koji su živeli i pre stotvadeset
stoleća i težili ka Zenitu.
Duša dušā onih bezimenih čija smo mi ponosna deca.
Sinovi stvaranja — spajanja — ujedinjenja — putovanja
kroz haos — sinovi **Istočnoga Greha**.
Istočni Greh morao je biti, jer tako su ljudi spoznali
S e b e.
Bez **Istočnog Greha** ne bi bilo Zenitizma!

Mi koji smo otkrili **S e b e** — Čoveka — mi smo zenitisti
I vi treba da budete!
Naša jedina *misao* je ZENIT — *najviša inkarnacija Svepo-
stojanja*.
Naš put je samo napred — iznad — preko svega
što je bilo.
Dolje blede tradicije, sistemi i granice! Granice su za ograničene!
Mi idemo... idemo.
Mi putujemo iz haosa da stvorimo Delo.
Vodi nas mistični polubog

ANARH

Podite i vi za nama, ali teško onima koji sustanu i ostanu
kraj puta.
Mi se ne vraćamo.

Pesnici! Braćo! Zenitisti vi još nepoznati!
Zbacite mantije laži!
Probudite Čoveka i uzvisite ga!
Pevajte vatru, požar, izgaranje i žedu ka Zenitu!
Zaustavite padanje Čoveka. To je naše najveće delo. To je
okomita linija koja će probosti nebeske svodove. Poteći će
sunčana krv — sunčana krv.

Pesnici Zenita! Pevajte Čoveka a ne ubicu.
Čovek je za Ljubav i za Voznesenje.

Iznad razmrskanih čovekovih lubanja, mi pružamo ruke svima,
preko sviju granica, koji misle kao mi: *ljudima!*

A onda kad umre i poslednji Nečovek
onda
u svim zemljama — u svim gradovima — na svim tornjevima

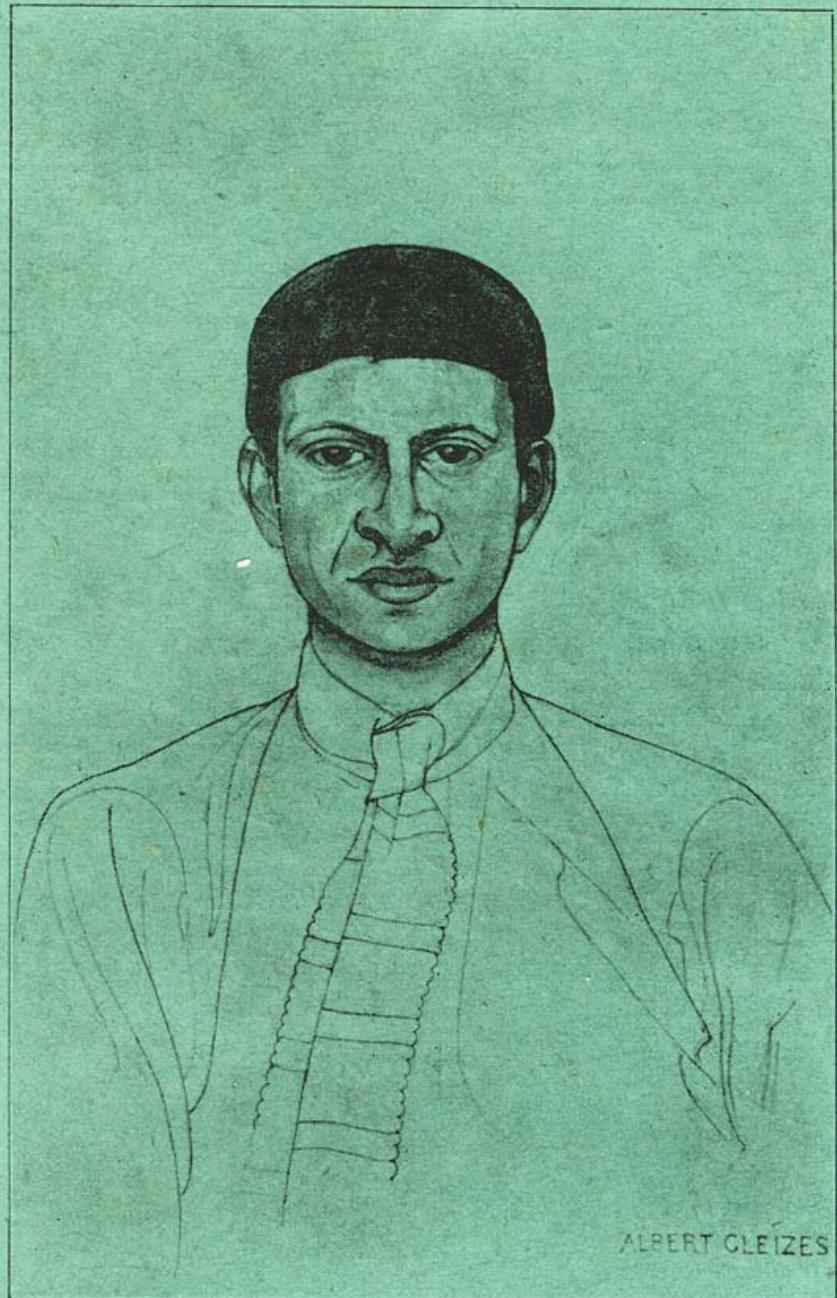
— brodovima — aeroplanim — palatama — sudnicama — bolnicama — akademijama — ludnicama — lukama — izvesite čiste bele zastave i pozdravte *Budućeg Zenitističkog Čoveka*
onda
u svim paviljonima — crkvama — dvoranama — glumištim — cirkusima — ulicama — krovovima — železnicama — podmornicama — kasarnama —
u svim zenitema
svirajte trube —
orgulje — timpani — bubenjevi — fanfare —
pevajte srca
pevajte... pevajte...

HIMNU ZENITIZMA

HIMNU ZENITIZMA

Zemlja je za Čoveka Brata a ne za Ubicu!

Zagreb na Balkanu 12. juna 1921.

ALBERT GLEIZES

IVAN GOLL

ИВАН ГОЛ

Сваког јутра, у пет сати, на свима континентима, исте НОВИНЕ подижу своју мамурну сиву главу и вичу прне лажи живота:

МИРОВНА КОНФЕРЕНЦИЈА — УБИСТВО У ТРГОВИНИ СИРА — СКОК ИЗ СРЦА ДРАГЕ — КУПУЈТЕ БРИЈАЧЕ GILLETTE — БЕРГСОН У ЧИКАГУ — ГЛАСАЈТЕ ЗА НЕРА —

ХУРА !

О драги Европејци са уским челима, жене са преуским стезницима, ви децо која се играте тројанског коња: непријатељи, непријатељи самога себе и између себе, брату и оцу непријатељи: сви ви, круне стварања са папирнатом круном са америчанско подрезаном косом: социјалисте и ројалисте, издрпани пролетери у златним рудницима, банкари пуни осмеха из Лондона:

Ox !

Не, ми вас не волимо! Ми вам не прилазимо са фразама о љубави. Не другови и браћа са традиционалним главама од садре, не заглупљени професори, алкохичарски чиновници, заражени лекари коже и душе: не!

Ми вас мрзимо! Мрзимо! Мрзимо!

Али ми ћемо вам раздерати на лицу маске капиталистичког карнавала. Ми скидамо са тела ваша циничка одела, скидамо смоквина лишће: Преплавићемо бласфемијама ваше исушене мозгове као стари сунђер и ваше срце осушене као хлеб од пре три дана.

И онда

сви ви, рођене животиње, рођени криминални типови, рођени милитаристи, народи великонарасли услед ратних песама од Хомера до Маринетија и цивилизације одређене Библијом, граматикама и прагматичким књигама: Народи, изнад ваших касарна и Палача Правде на којима златним словима пиште хумористичка девиза: Слобода Једнакост Братство, изнад ваших зидова и морала

показујемо

ЗЕНИТ

пружамо

СУНЦЕ

и катараکте истине, милионе волта небеске светlostи.
Нашом прворазредном машином за размишљање

улиће ти се у кутије кондензованога млека отровано покољење — Текуће Сунце

ИСТИНА

Не! Не! Не! Ми вас никако не волимо
Ми не ћемо да вас загрлимо ви шарлатани, ви политичари, ви сифилитичари,

ви побожни, ви сентиментални малонародњаци!
Народности! Порекла! Стара поколења! Драч!

ЧОВЕК

Ми нисмо ни Французи, ни Срби, ни Црнци, ни Немци, ни
Луксембуржани.
Ми смо Европејци Американци Африканци Азијци Ав-
стралци.

Ево у ово време неизбеживог труста — снажни светски доку-
менат

ЗЕНИТ

С озоном, воденим супероксидом и радијем, испраћемо вам
уста и срца, да као људи можете без ознака, гологлави и без
цилиндара, без шоферских капа и шљемова, да можете сту-
пити под отворено **Сунце Истине** а да не добијете спавобољу
или сунчаницу.

Уништимо ЦИВИЛИЗАЦИЈУ помоћу НОВЕ УМЕТНОСТИ
На вами је скривња европске отрданости:

патетико свакидањности —
сентименталности лажи
ропство традиције.

Цела литература цивилизованог старог доба само је израз
ових лажних осећаја који су нас са фразама отуђили од пра-
природе

Доље са свим патосима!
Доље са Фразама!

Натраг к праизвору доживљаја — ЈЕДНОСТАВНОСТИ
РЕЧ

к барбарству!

Ми опет морамо постати БАРБАРИ поезије.
Барбарство Монгола Балканца Црица Ин-
дијаца

Ваше песме изнад Европе
Најлепша лирика од вас долази
Једина лирика

ПРАКРВ

ПРАСУНЦЕ

Ми требамо модерне ЦРНАЧКЕ ПЕСМЕ
пуне електричности, телефона, стенограма

ПЛЕС МАШИНА

Динамит — Месец

ПРАЗВУК

ЗЕНИТИЗАМ

је

интензиван - радиалан - електромагнетичан
СИСАЉКА СРЦА СВЕТА

Међународан

Међубожански

Свако столеће има своју форму:
Сонет је био — четвртаст
Античка драма — триангл
Шекспир и Витмен — упоредни

Данаšња поезија је

ОКОМИЦА

Она се пење ка ЗЕНИТУ аеропланима, лифтовима, аутомобилима, Еифеловим торњевима, димњацима
Човек се пење окомито

ОБЕЛИСК

Глобус се првидно смањује
Песник га руком обухвата
као јабуку
Нови Песник увек је МЕЂУНАРОДАН

Он пева ЈЕДНОСТАВНО

за све Народе

за НАРОД

Опет и увек прве речи светова.

Парис месеца јуна 1921.

BOŠKO TOKIN

H.

Boško Tokin

Novi pravci umetnosti: kubizam, futurizam, ekspresionizam u stvari tri su izraza, tri oblika jednog te istog pokreta. Tri oblika jedne mogućnosti (*stvaranja više stvarnosti*), jedne linije koja prekida dogme, logike, fasade i ostale smetnje slobode duha i akcije. Viša stvarnost: dinamička, nadrealna i kozmička stvara se.

Međutim: moderna epoha i klasicizam tek je rođen. U začetku. Treba još jedan plus i implus da ide dalje: slavenstvo. Današnjica: rušenje, rađanje, penjanje i uspeli pokušaji stvaranja. Osluškivanje i opipavanje samoga sebe. Iz toga: projiciranje samog sebe u svet i svet drugih.

Kubizam i futurizam izgubili su se u materialnostima i ponavljanju. Ekspresionizam hteo je i hoće duh, spiritualnost i dinamnost mistike. Dinamizam hoće i idejno ali ekspresionizam nije sve ostvario i time gubio je od svoga vitalnog poleta. Nadrealni u principu novi pravci nisu to uvek i u praksi. A nama treba ova praksa: izraz bitnih konstrukcija. Emanacija dinamizma zdravog, čednog, barbarskog.

Treba biti barbar.

Biti barbar znači: početak, mogućnost, stvaranje. (Nietzsche, Whitman, Dostojevski barbari su, jer su počeci.)

Mi smo Jugoslaveni barbari.

Polet, dinamika ideja svest nas samih projicira nas visoko, daleko, sasvim tamo u cilj, u izvršenje u

ZENIT

Barbar + artistokrata + metakozmičar + nadrealista = zenitista

Zenitizam = izam par excellence. Onaj koji nam jedino odgovara (ljudima). Kao što se čovek razlikuje od čoveka, tako se i izam razlikuje od izma. Zenitizam sjedinjuje i prekuvava u sebi sve ranije nadmašujući ih. Zenitizam magijski pojam vrlo jednostavan: kao Kolumbovo jaje. Da, trebalo ga je naći. Mi smo ga našli.

Osećate li (vi osećate, vi ćete osećati) značaje svih niansa, varijacija :

Zenit mojih osećaja, emocija ideja

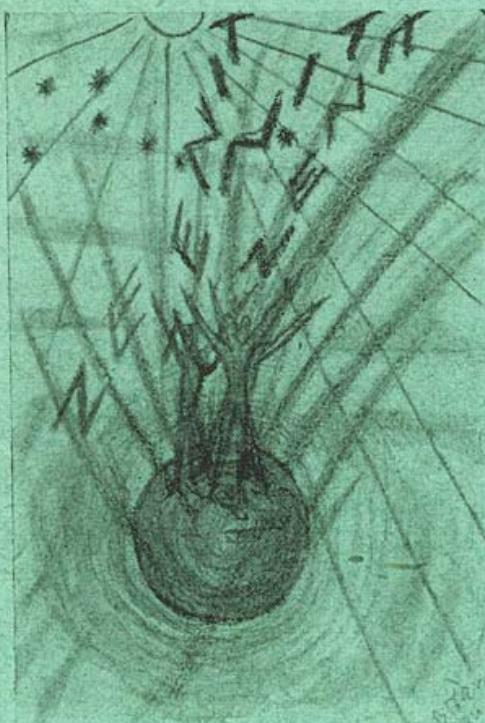
Zenit moga bića. Moj Zenit.

U Zenitu vaših (naših) aspiracija i uzvišenja.

Vaš Zenit.

Zenitizam — uzvišenije. Nadvisiti sebe.

I evo: Iz Jugoslavije jedna se nova zvezda diže ka nebu, nova zemlja projicira sebe u visove: revija *Zenit i Zenitizam*. Struja električna. Opasna struja za bolesne.

Sebe projiciramo
u sve pravce.
Projiciramo.
Prihvativite!
Apsorbujte!
Vi koji možete:
Živile zvezde.
Zvezde.
Nove zvezde.

Sa svih krajeva sveta, na svim tačkama zemlje izrađuje se, izrađujemo, stil, duh i srce, i deologiju *zenitističku, zenitističko raspoloženje zemlje*. Zemlja nas je izabrala za svoje uzvišitelje i za izradivače njenog novog smisla.

Evropljanstvo + aziatstvo + afrikanstvo + australianstvo + amerikanstvo + novi još ne pronađeni kontinenti + mars + zvezde (sve zvezde) + kometa Pons + ∞ =

ZENITIZAM

Estetizacija svih dinamizama i mistika = Zenitizam.

Zenit svuda i u svemu. U vama. Ljudi novi letite!...
Letiti.
Uzvisiti. Prekoračiti. Realizovati.
Penjanje. — Zenit.

početkom juna 1921

ZENIT

 **Internacionalna revija za NOVU UMETNOST
ZAGREB**

Urednik: Ljubomir Micić

Izlazi svakoga prvoga u mesecu

Štampa se u svim jezicima

Pretplata:	Na celu godinu	30 — dinara
	Na pola godine	15 — "
	Na četvrt godine	7·50 "
	Pojedini broj	3 — "
Za inostranstvo u francima		

MANIFEST ZENITIZMA

Izašao je isti na francuskom i na nemačkom jeziku sa portretima Ljubomira Micića - Ivana Golla (Albert Gleizes) i Boška Tokina (S. Vorkapić)

Cena 3 dinara

BIBLIOTEKA ZENIT

Broj 2 izlazi

IVAN GOLL:

RADIOGRAMMES

Na francuskom i nemačkom jeziku